Гигиеническая
БИБЛИОТЕКА
СССР

ОКТЯБРА—КЪАХЬЕГАМА СОВГІАТАШ!

ДАЬХЕННА—ПЛАНАЛ СОВГІА ЯЛАТ!

Октября сийна шерра яхь а йоаржаяь Ножай-Юрта производственни управлене юртбоахама артелий къахьегамхоша толаме кхоачашъяьй юртбоахама продукташ кийчъяра йола паччахьалкхен плани социалистически декъараш. Даьхен амбарашка декхарел совгІа чутессай ка болча культурайн хьажкІийн 75 тонн.

Паччахьалкхенга ялат доххара план сийленца кхоачашъяьй «Октября 40 шу» яхачеи Орджоникидзе цІерахчеи колхозаша. Хьажкіаш дІахо йохаш латт.

1-ча октября кхоачаш юкъара доахан дегІадоладара 1963 шера тІаийца социалистически декхараш кхоачашдьаьд производственни управлене колхозаша. Хьайбай продукташ яхараи паччахьалкхенга йоххараи йола ийс бетта план кхоачашъяьй: дулх — 139,6, шура — 111, фуаш — 112,3 процент. Цу даькъе бахача нахагара эцара план: дулх — 217,4, шура — 104,3, фуаш — 111,3 процент.

ХІанз хьажкІаш, шекара свекла, гидуаргаш, коартолаш чуийца а, гурахьа дуь ялаташ дІадийна а, юкъарча доаханна доакъаран кийчаь а йоалаш латт колхозаш.

Тха производственни управлене боахамий кхъьегамхоша шоай иизи хьинарн кходергдаш гуйранарча юртбоахама балхий еррига комплекс толаме чакхъяккхара, сийленца кхоачашдергда 1963 шера шоашта тІаийца социалистически декхараш.

А. АСТАЛОВ, парткома секретарь. Ножай-Юрта производственни управлене начальник. Ш. БАШИРОВ,

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Ножай-Юрта производственни управлене партийни комитетага, Ножай-Юрта производственни колхозни управленега, Ножай-Юрта района колхозний къьхьегамхошка, юрта боахама специалисташка, берригача къьхьегамхошка.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкомой республика Министрий Советой чІоагІа дика а хеташ белгалдоаккх, Ножай-Юрта производственни управлене юрта боахама къьхьегамхоша паччахьалкхенга ялат доххара тІаийца хинна социалистически декхараш хаьа хьалха кхоачашдар. ТІаийца декхар 3300 тонн дІаяла лаьрхІа хиннача метте. Даьхен амбарашка чутесдар 3375 тонн ялат, дІахо а паччахьалкхенга доххаш да ялат.

КПСС обкомой республика Министрий Советой из йохкха къьхьегама котало яккхарца юрта боахама къьхьегамхой дег тІара даькъала а бувц, колхозаша, юрта боахама специалисташа, производственни управлене болхлоша, партийни, советски, комсомольски организацеша, Октября сийна социалистически яхь а лаьца, юртбоахама шу толаме чакхдоаккхаргдолгах а кхыйола юртбоахама продукташ яхараи кийчъяра тІаийца шоай декхараш кхоачашдергдолгах а шоаш чІоагІа тийша хилар белгал а доаккх.

КПСС Нохч-ГІалгІай обком, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совет.

10 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Коммунистически кІ а къьхьегама сийлен цІа лелаеча «Октябрьнефта» НПУ нов. Ананьева бригадина 9-ча октябре, ханаз 22 ди хьалха, кхоачашйор межддьаьтен гази яхкхара нит бетта план, хІанзахьа планах лаьрхІачуя совгІа массеех бІаьн тоьн межддьаьта даьккхад.

Цу бригадина къьхьегама хьоххамаш даха вІашТехьдьалар коллектина духха геолого-технически мероприятеш балха юкъехкхаьрча. Ер шу долделча денз балха юкъейнъяь 56 геолого-технически мероприяти. Шерра балха юкъекхуьь шозлагІа межддьаьта даккхар метод.

Дезача цІейна сийленна накъа яхара «Старогрознефта» цхьоалагІча промысла мехдьаьтахой бен хьал а яьлча бригада дош денна планал совгІа яхьа эцелон доагор даккха. Планал совгІа иттаи тоннаш межддьаьта доахкхарца нов. Ананьева бригадина а. Планал совгІа доаккхина межддьаьта дегІара-денга дуккхаГа хулаш латт. ХІанзахьа производственни объекташ Іана замах болх бе кийчъяьй бригадо.

Къьхьета дика къьхьегарах белгалбаьна да оператораш ни. Гузиев, Махиев, Петренко, Бровченко, Петров, слесарь нов. Абдулаев, иштта кхьбараш а. Г. ЛУКЪЯНОВ, «Октябрьнефта» НПУ юкъехкІа вола инженер.

ЗВЕНО СВЕКЛА ЧУЭЦАШ Я

ВІаьсти маяьлла а дІайолаелар дсекла хьувкъаяра социалистически яхь Шаьла производственни управленне «Дружба» совхоза 1-ча отделене бригадашка. Гуразьа аьлача лаьтта оаха маххай доахаш, тІунал соцае харшаш доахаш, лоа бокъонца дІаалалаяа дар, — йоаь 2-ча бригаде звеньеваи йолча Просяная Мария. Кхы тьеа и ца дуй супер-фосфатаца кега а деш кхо дилар звенос ше леладеча 81 гектар майда хулача лаьттан тІа.

ХІара гектара тІара 250 центнер яккха декхар тІаийнадар цар. ХІанз сихбина свекла чумшаш ба звеноспара меххарий. Гектара тІара юкъера лаьрхІача 307 центнер йоаккх цар.

— ТІаийача декхарен совгІа еррига майдан тІара оаха чумшарг ёлча яхи эмар гарга центнер Октября цІейна тха совгІат да, — йоаь свекла лелараша. хІаьта планал совгІа чуийца чеклах алани доацап кхы тІа а 5 эмар сом дургда звеноно.

Куцг вІашка пи дуллаш къьхьегап ба укх деноцика механарий Меркурьева Мария, Ткачева Вера, Демиченко Зоя, Тулаева Рукъьет, Эсамбаева Хьава, кхы бараш а.

М. БОТОВ.

ПЛАНАЛ СОВГІА ЦХЬА ЭЦЕЛОН

Грозненски мехдьаьтта чакхдоаккхача завода установкай коллективаша юкъе хьалха латтанарех цхьа коллектина я Баландин Владимира куцгалду № 9 йолча установка коллектив. Укх шера цхьа бутт дІабахйтабан коммунистически къьхьегама сийлен цІи лелеча ча цу коллективо бетта план тІехкхоачаш ца еш. «Старогрознефта» цхьоалагІча производственни управленин планах лаьрхІачуя совгІа цхьа эцелон межддьаьта доахкхарца нов. Ивановаца, Ю. Хорошев, оператора гІончаш ни. В. Фирюлникова, С. Сурцев, иштта кхьбараш а.

Б. КОСТОЕВ.

ГЕКТАРА ТІАРА 36 ЦЕНТНЕР

Грозненски производственни управлене Ленина цІерахча колхозе хьинарг къьхьегаш я Мусукаева Халипата куцгалду комсомольско - кагІрхой звено. Цу звеноца еррига а 12 йоІ мара яь. Укх шера звено коллективо 50 гектар хьажкІаш 22 гектар коартолаш хьалхенй. Бокхха хьувкъан бо лаш хьалхенй по уж культураш. Звенос укх шера эттара тІара дІайийнаяр коартолаш. Уж хьалхехьа цхьакха опыт яцар. Цу гІулаххо ихатохинаяр уж.

Коартолаш хьалхехьо агротехника Іомаяра цох лаьца дола книжкаш деша дийзар тха,—йоаь нов. Музыкаевас.

Шийтта йоІо шозза удобрени яь дика тоадир коартолаш ІайІайна оаса тІара дика гуннаш дадь коартолаш доал дарга хьежка бокхха хьувкъан бо лаш хьалхехьйор шозлаш хьалхехьйор звенос. ХІанз чуэца йолаенна коартолаш. ХІара гектара тІара чузца коартолаш 36 центнер я, из хул планах лаьрхІачуя дуккха, дуккхаГа.

Сийлахь-боккхача Октября 46 шу дузача денна сийленца накъа яхара звено коллективо дош денна лоацача хана йоа а ца еш уж чІоагІа яха. ХІара звено кІенто тІехкхоачашъю шийтта смена норма.

В. ВОЛОГИН.

Хьинаре къахьег

Сийлахь - боккхача Октября сийна къьхьегама вахте а этта доккхий толамаш доах химзаводна № 1 йолча цеха боахлошца. Цар хьалхашка оттадьл деккардда, продукти дуккхаГа арахеца, цун дикал лакха хилийта. Продукти арахецара план 26 сентябре кхоачаГтьяьй Кумацева кугладеча «Б» смена. Продуцие дикал лакхаГа я нов. Лепескаис кугладеча «В» смена. Уж толамаш даха цеха коллектива вІашТехьдоал бартцхоаГо йолаш къьхьегарах. Шоай опыт болдлоцца дика дІахьехаш къьхьегаш воккхаГа волча аппаратчика нов. Лескикова, аппаратчица нов. Дахно, иштта кхьбараша. Шар деча коькъостаро цига болх беш болча № 1 йолча техучилища выпускникашта доккха гІо хул шоашка бе аьнна дІабенна моллагІа болх дика кхоачашбара, Шоай балхах къьхьета дика кхет ни. Игнатенко, Шашуринова.

Шоай къьхьегама толамаш кхы лох ца долийташ Октября цІейна накъа баха лерхІ цхьоалагІча цеха химикаша.

М-С. ПЛИЕВ.

ФОТОИНФОРМАЦІЯ

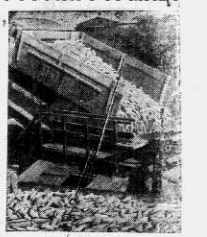

СТАВРОПОЛЬСКИЙ КРАЙ Ялатийна лаьрхІа дІайийна хьажкІаш сисъьь чуэца латт края колхозашкен совхозашкен. Дийлахь а бус а дошоча хьажкІех етта йоаь машинаш ух элеваторашкен ялаташ дІачуйдеча пункташкен.

СУРТА ТІА: Ржевацки элеваторе, досссаш латта машин.

Ю. Капцуна сурт, ТАСС фотохроника.

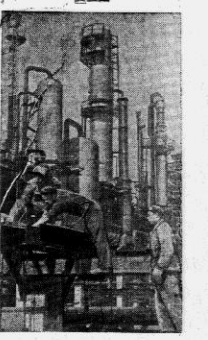

Стерлитамак яхача города къьлбаседагхьарча йинсте хьайъеш даттача кердача химически заводца цехаш хьалхара труппа болх бе йолаеш кийчъяр а. Къьхьета а лоархІамегІарча семилетка гІишлонех доархІаш и из предприятеш. Ер шу чакхдалаелхьа ацетиленен этиленен, хлор а каустически сода а цехаш болх бе йолаелйта мара цІеташ хьалъяь яха аьнна дош деннад гІишлонхоша.

Хьалъяь яьнначуя тІехьарІа йоккхача йолча советски химически предприятеша юкъе гІоргья Стерлитамакски завод.

Сурта тІа: ацетиленан этиленан дехаша эстакада вІашагІа йолаш латт.

В. Михайлова сурт, ТАСС фотохроника.

КИЕВ, КІеэнча цха та яьнначуя гІолла хьелланлургьа киевски метрошоллагІча очередех хьалъеча «Политехнически институт» завод «Большевик» яхача кердача станцей ресибона наІарш. Наьхьаш дехад, вІашагІьехкай дукъ ушта подстанцеш, эскалатораш. Шоллагіча очередца керда станцеи къьтеча лаьттанна кІайна наьхьаш доххача практике эгтара хьалха дуккха юкъейъяьй вІашагІбоахха ашшсбетонаш. Цу гІулакхо балхаш дикех сихдир, цул совгІа уж чІоагІа тоа а дир, Сийлахь-боккхача Октября 46 шу дузача ден сийна социалистически яхь а баьнна, гІишлонехша деккар тІаийнад цІенига очередь хьалх хьалха — дека ди тІахкоачаш йистеккха аьнна.

СУРТА ТІА: «Политехнически институт» яхача станце эскалатори лоаяна обкатка ешт латт.

В. Сычеев К. Шамшинев сурт, ТАСС фотохроникаГ.

«Ермоловский» оалхазарадеш леладеча - совхозе дикагІа волча комбайнера Арсаманов Вахида сихха чуийдар ше кулгалдеча звенос 200 гектара тІа хьалкхенъ хьажкІаш, хІанз гІо деш ва из хьыча боахамашкара хьажкІаш чуэца.

Сурта тІа: комбайнер Арсаманов Вахид.

С. ШЕРИПОВА сурт.

СЕРДАЛО

Свет Арадувл 1923 шера дена

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаьхехьарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 93 (2822). | Шоатта, 12 октябрь, 1963 шу. | Мах 2 кеп.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СОЦІАЛИСТИЧЕСКИ РЕВОЛЮЦЕ ЕДИНИ ПАРТЕ КЪАМАН КУЛГАЛДАРА ХЬАЛХАРЧА СЕКРЕТАРАГА, КУБА РЕСПУБЛИКА РЕВОЛЮЦИОННИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ПРЕМЬЕР-МИНИСТРГА НОВКЪОСТ

ФИДЕЛЬ КАСТРО РУСАГА

ГАВАНА.

Вера новкъост Фидель Кастро.

Лагахьа чІоагІа халахийтар тхона «флора» яха мух хьакхар бахьан долаш шун мехка докхха стихийни хатар хиннад аьнна хьакхезача. КПСС Центральни Комитето, Советски правительства, дерригача советски халкъо Хьога а, Ориенте, Камагуэй, Лас-Вильяс яхача проявиеншка бахача нахага а, Куба республика берригача къьхьегамхошка а кодам бу, лагаха чІоагІа халла а хеташ.

Тхо дог тайша да, мехка докхха зе дьа долча цу стихийни хатарах хиннарш кубински халкъо толамца дІаоахаргхиларах.

Турпалчу кубински халкъаца вежарий доттагІал долча Советски правительствен советски халкъон новкъостал дергда михо зе дьаьа мехка районаштта.

Йоккхача гІайгІанна оаха беш бола кодам хатар хиннача дезалга дІахайтар дех оаха.

Н. ХРУЩЕВ, Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель.

Москва. Кремль.

1963 шера 10 октябрь.

ФЕГА, КОСМИЧЕСКИ АРЕНЕ, ХИН КІАЛХА ДЕШ ДОЛА ЯДЕРНИ ТОХКАМАШ ДЕХКАРА ХЬАКЪЕХЬАРА ДОГОВОР ЧІОАГІДЕННАД

СОВЕТСКИ СОЦІАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА, ВЕЛИКОБРИТАНИЕ ВІАШАГКХИЙТТАЧА КОРОЛЕВСТВАЙ КЪИЛБАСЕДЕН ИРЛАНДЕН, АМЕРИКА ВІАШАГІКХИЙТТАЧА ШТАТИЙ ПРАВИТЕЛЬСТВАША ЦХЬАНА ЯЬ КОММЮНИКЕ

Фега, космически арене, хи кІал ялерни герза йеш дола тохкамаш дехкара хьакъехьарча договора III-ча статья 3-ча пунктга хьежжа 1963 шера 10 октябре Договора юкъе ioхьанца дакъа доацап хиннараша — Советски Социалистически Республикай Союза. Великобритание ВІашагІкхийттача Королевствай Къьлбаседен Ирландей, Америка ВІашагІкхийттача Штатий правительствашца цу договордара тоой ратификационни грамоташ дІаяхха дІаеннай йоагІ-йоагІача правительствашка - депозита рийшка — Москве Советски Социалистически Республикай Союза правительствага, Лондоне ВІашагІкхийттача Королевствен Къьлбаседен Ирландей правительствага. Вашингтоне Америка ВІашагІкхийттача Штатий правительствага.

Договоро оттадьча хьалшка хьежжа из чІоагІденнад ioхьанца договора юкъе дакъа лаьцна раша ратификационни грамоташ дІаеннача дийнахь, вешта аьлча 1963 шера 10 октябре.

Договора хьалех ратификационни грамоташ кхыйода пачхьалкхенашт хьакъехьара хьакъьхьара документаши дІадехка дІатергача правительствашка депозитарийшка.

Договоро тІа оттадьл, из чІоагІдалалехьа цунна куцг изделиа йисача моллагІча пачхьалкхен мичча хана а цунах дІахкета йиш хилар.

Договора тІа цу тайппара оттадьл, ратификационни грамоташ документаш договор чІоагІденначуя тІехьарІа дІадахка дІаденна йолча паччахьалкхенашта уж дІаденнача дийнахь договор чІоагІденнарг хургхилар.

МОСКВЕ ДОГОВОРА КУЛГАН ЯЗДАЬД 90 МЕХКО

МОСКВА, 9 октябрь. (ТАСС). Тахан Москве дІаходихьар атмосфере, космически эренашка, хина кІалха ядерни гергзашта тохкамаш долга соцадара хьакъехьарча Договора кулгаш язделга. Ший правительствана хьалхара договора кулг яздир Сенегала Республика СССР-ерча посола Сейни Лума. Посола кхы пІаьккха а кулг яздир договора — Дагомея правительства ше викал ваьхиларах.

Октября бетта 9-ча денга Москве договора кулгаш яздаьд 90 мехко.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Республика юрта боахама къьхьегамхоша кІезига иза тІабахийтабад алаташ сихаГа чуийца дахара.

Хьажкіаш чуийца йоалаш латт Наурски, Грозненски, Шелковской, Урус-Мартана районий колхозашкен совхозашкен.

10 октябрь тІеххоачаш 80 эзар гектара тІара, е еррига дІайийна хиннарех кхо дакъа хьажкІаш чуйца планаца ийсйича процентех

Производственни управленеш	Чуийца хьажкІаш	Хьалъяь ийсйича	ДІайийна яь йолаш	Аьлча нов.
Наурски	95	—	69	51
Грозненски	84	31	71	36
Урус-Мартана	83	46	58	17
Шелковской	76	—	69	15
Сунженски	73	—	54	36
Шаьла	72	39	67	23
Наьсарен	48	7	25	8
Ножай-Юрта	40	41	33	38
Совнархоза совхозаш	86	—	75	48
Скотоостокма треста бохахмаш	55	—	58	76
Респ. юртбоахама опытни станци	62	46	33	15
Еррига республике гІолла	73	40	69	26

нийца яьнначу колхозаш сохозаш. Укх тІехьарча пхе дийнахь чуйца цай 6223 гектара - тІара хьажкІаш. ХІаьта а де дезаш дола балхаш хІанз а дукха да.

Наьсарен управленге боахоннаша хІанз а чуэцанза йисаЙ 7 эзар гектара тІара. Шаьла — 4 эзар гектара тІара хьажкІаш.

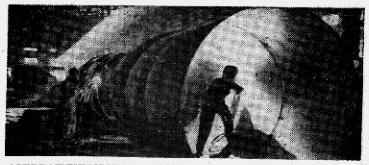

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР «Кавэнергомонтаж» яхача треста механически заводо кийчъяь оборудовани мехкара дуккхача электростанцешка оттаяьй. ХІанз семилетка йоахІаГенача ГІишлоний. масала, Али-Байрамовски ГРЭС-а, заказаш кхоачашдеш цу предприяте коллектив.

Сурта тІа: циркуляционни водоподача сварка еш латт.

Ю. Рахиняй сурт. ТАСС фотохроника.

Иштта болх бу вай промышленносто

Республика промышленни предприятей коллективаша, семилетка ихелагІча шера план хана хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь, ийс бетта план кхоачашъяьй.

Еррига республике 101,4 процент кхоачашъяьй 1963-ча шерара валови продукци арахецара 9 бетта план.

Промышленносто болхлоша тІаийнача социалистически декхарех 8 процент совьяхха лийтхІача метте, соахха цу юкъагІа хийца хинначуя 8,7 процент алсамъяьнна арахийца промышленни продукци.

1963-ча шера 9 бетта план кхоачашъяр а промышленни продукцин лорхІамегІара тайпан лелаеча хьакъехьара а хьахьокхаш я ер цифраш:

Продукци тайпан	проценташ: 1963 шера 9 бетта дІадар	1962 шера 9 бетта кхоачашъяра дусташ
Мехкдьатта	105	122
Газ	110	124

1963-ча шера 9 бетта промышленни производство план кхоачашъяра итогех болх Нохч-ГІалгІай АССР Статистически Управлене хоам

Бензин	110	104
Фатагеи	95	116
Дизельни доагор	111	98
Фенол	99,2	110
Ацетон	100	106
Полиэтилен	88	152
Этилови синтетически спирт	97	103
Нефтеаппаратура	88	100
Электроэнергии	111	124
Кирпишк	105	87
Плеэка кирпишк	78	81
ВІашагІьехха ашкабетона конструкцеш оаттаяш	92	103
Мебель	96	109
Кога гІирсаш	100,1	104
Консерваш	114	104
Дулх	92	104
Маршрй-нетчини изделеш	136	132
Маша дьатта	80	85

ЦІенача шурий продукци 87 100,7

Промышленни производство дегІайоагІнлга, семилетка хьалхара ІІа дІаихача шерашка а санна, къьхьегама оксарле дегІаахара техни лакха оксарле лардца тІа латт. Промышленносте къьхьегама оксарле дегІаахара 1963-ча шера 9 бетта план кхоачашъяьй. Соахха цу юкъагІа хинначуя 6,8 процент лакхьянна къьхьегама оксарле.

Цхьа цхьана производственни мошностеи долаш долача кхоачамехи бизза пайда ийнабан цхьаЙолча промышленни предприятеша. 37 предприяти йисай проценташ промышленни продукци арахецара 9 бетта план кхоачаш па еш. шар халкъа бохама зІа па луш йисай 7.5 миллион сома маьха продукци.

Технико - экономически хьокхамаш тоадара — къьхьегамаш овсарле лаьхьара, продукцеца дІадолар чухьаьна даккхара, накопленеш алсамъяьнара — хІанз а коллективаш оарцагІа мела йоах дукхача предприятей кулгалоцеи инженерно - технически болхлошеи.

Юхььанцарча хоамех, 145 эзар сом гаргта да планах лийхлеча совленагІа промышленни продукцера дІадолар чухьаьна дакъанга чотах ходаь ахча.

Сийлахь - боккхача Октября 46 шу дузача денна сийленца накъа а семилетка пхеллагІча шера тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара а тІа-тІа шерагІа социалистически яхь боаржаеш ба республика промышленни предприятешнара къьхьегамхой.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ

СОВЕТСКИ КХАЛНАХ — КОММУНИЗМА МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИ БАЗА ХЬАЛЪЕЧА ХЬИНАРЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШ

Ерригсоюзни Iилма-тохкама сердалон-технически институте сердало тела дуккха керда приборaш кийчыьл юртбохама производственни помещенешта, цул сов-гIа, юрта боахама электрификация ева Ерригсоюзни Iилма-тохкама институтаца цхьана керда аппаратура — хьайбашни оалхазаршна iомайергдола керда аппаратура.

Сурта тIа: юрта боахама сердало тезара болх беча группа-куглдахо. инженер В. И. Демчевн группа йоккхаIа йола инженер Н. И. Ершовн керда хьоме-шетнн светильникага хьожаш боахк.

С. Преображенски сурт. ТАСС фотохроника.

★

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЗАНЯТЕШКАРА КЕРДАДАР

Дiвдахача дешара шера политически дешара сете дикка толамаш даха вашIIехьалъар «Красный молот» завода партийни организацие. Коллективе хIара болх беча виъ сагах кхоъ дешаш вар политически дешара сете. Из иштта дале а цунах кхоачам бен тхо.

Идеологически болх вашIIехьбаккхар, цунна куглдалдар цахддан дегIалоалаларан обществена пайданера кхъеьгаш безаргболаш хIара сеторни саг хьалкхенарш вай тIахьехьаш йола КПСС ЦК июньски Пленума материаллаш еша а йийша политически дешара керда формаш даха езилга кхетадир завода парткомо.

Дешара керда формаш харжара партийни организацей секретхараШши активацин датагIар партком.

КПСС XXII-ча съездан КПСС ЦК июньски Пленумен решенеш практически кхоачашлера хурждола коммунистически кхъеьгара дешара опыта школаш дIадахача дешара шера Ленинградерча цхьа-йолча заводашка хиннча хилар хоьш дар тхо. Уж фу школаш я хIперташ уйла тIаяхийтта литература дешна долладелар тхо. Юхерха а цу школашта программа оттайир оаха.

Теоретически занятеш совгIа, болх беечу моттиге хуржйола занятеш, кхъьеьгама опыти коммунистически гIулакхи дIа-юха телилга чулоац цу программа. Уьк тайпарча темаех дешаргда цига уьк дешара кердача шера: «План — предприяте вахара закон», «Продукце дикад, из дикагIа хилийтара нашкъашъ», «Коммунизм хьалъерий моральни кодекс, коммунистически кхетамаш нах хьалхеьчара литературан искусствен дакъа», иштта кхыьраш.

Коммунистически кхъеьгама опыт хьехача школай программе хиланза яргIобаеш я практически занятей темаш.

Токара, прессовшика, ремонтношика, слесара, кхъчар балха моттигш дикагIа иштта кийчьерга, хьай станок йовза, лорае, пайданагIа йола металл тедара режимаш «резнаш ирдар практически дIахьохьхIга», иштта кхыйола темаш профессешта тIаYIоагIьелга могалаьл оаха цехаштта. Цул совгIа, новаторий балха дикагIа дараш болхлоша кхъеьгача моттиге дIа а ухаш практически дIахьохьигга тIаьхлIад оаха царна.

Занятеш хургьа бетта шозза — цаI политически темах, хIаьта шоллагIьяр — болхлочу кхъьеьгача цун балха говзалах. Уж занятеш дIаххуьхьарьяь коммунистически кхъеьгама ударникашна, новатораша, пропагандистаца кулгал а деш.

Верригаш 300 сар дéIаш ва тха коммунистически школашка.

Пропагандисташ хьехаржара болх беш а чIоагIа кхъьхийтад парткомо. Масала, политкулточни IIанарий цехе пропагандистала чIожайр дикагIа йола пропагандиста нов. А. Кончакова. Цун балхах листовка кепа теха-араньк-кхай. Дiадахача дешара шера шийгара дика масалаш гойтар пропагандиста нов. Лима. Цеха началььнца заместителалла болх беш ва из. Политически техническ-ски дика кийченнача цо пропагандистала болх беррбга инструментальни цехе.

Балха практика, юкъера а лаьхера а образованеш йолаш бе заводера берриге пропагандисташ. Парте Грозненски горкоме хиннача дIъ дийнахьарча семинаре хиларг коммунистически кхъьеьгама опыт Iомаева школай пропагандисташ. Цул совгIа, дешара цера цар школ болх дIахьошше а завода парткоме семинараш хургьа царна. Цига шоай балха опыт дIа-юха юкъарчъя пропагандиста, методикех де дезар хьехарга да царна.

Цхьоагlагlча октябре хиннача заняткашка 1900 совгIа саг вар. Лаьдуьгlаярй йоккха уйла тIайбаш дашш дIаййхьар уж занятеш. Дика кийчбенна баьккабар занятешка пропагандисташ ин. Масленников, Лим, Кончакова, кхыбарш.

Шоай хьалхара занятеш КПСС ЦК июньски Пленума материалаша хетайир политически деша-сета ерригача школаша.

А. ЛОПАТИНСКИЙ,
«Красный молот» завода партхома секретара заместитель.

ЕРРИГСОЮЗНИ КОМСОМОЛЬСКИ ГIИШЛОНЕ

БОККЪОНЦА ТОАДЕ ДЕЗА ГIУЛАКХАШ

Грозненски химически завода 110-чу цеха объекташ (спирт доаккха шоллагIа очередь) хьалъеча балха юкъерча хьоачамбоацаршта критика вьчул тIехьагIа пигара гIулаккхаш тоадала долладелар. Ударни гIишлон хьалъеча кест-каста воагIар 7-ча трестса СМУ начальник нов. Литуновн керттера инженер нов. Тишенкон. Балха юкъера цхьадола гIалаташ дIадахча дале а, кхи луккхх а дикагIа лела йиш йолаш дар объекташ хьалъь яхара балхаш.

Уьк тIехьхарча хана монтажникаш сон дукха вашагIтехаб, цхьабакъда, царна хьабе болх кийчьабабап. Хьаде хIаъа ца хиларах дац из — из да хьаьгеран во вашIIехьбаккха хилар, йолаш йолча торонех пайда ца эцар. Эшаш йола оатхалаш материалаши тIаяьрга хьежаш вагIар цхьадолча дийнахьа 2 — 3 сахьат ха йоаю нов. Перцеевн кхъчарн бригадашкарча болхлоша.

ХIараме мел болх баьб да а хьожаш дIакъувл гIишлоне болхаш дыьрий нарядаш. Бригада берригача членаша баь болх вашагIтехе юкъера показатель мелиий а хийт, цул тIехьагIа массанена а цхьатарра дIаъабу болх, из дукхагIа баь а, кIезигIа баь а нах боллашеьха. Нагахьа сина баьча балхата хьежж нарядаш дIакъувлаш яларе, болхлоша алапи телача уравнивловка хургьашар.

Н. СЕРГЕЕВ.

СЕРДАЛО

2-гIа оагI. 12 октябрь, 1963 ш.

Вайнаьха кхалнаха политграмота хьехача кружкойи пропагандисташа новкъостача

ВАЙ МЕХКАРЧА берригача кхъьхарагIа практически гIулакх а хинна дIаэттад коммунизм хьалъеча. Собрала кхоане хьалъерий хьалхарча мукIаранша болх советски кхалнах. Сийлахьа кхъьхарага турпалаш хиларца бовзаш бе уж. Из цар дика гIулакх диэза хьагучаьлаьнад кIаьнга. депригача советски халкъа керттера низаш коммунизма материально-техниче-ски база хьаьра, мехка шортта рузькаш Iоадара тIадерзадьча хана. Из толама кхоачашлера дуккхача дакъъе тийша хургда юрта боахаме кхъьхагIара пахах ахънел совгIеи промышленносте, гIишлоп еча, транспорте, бухгалтерствах, банкаш, вай дечарех 40 процент гаргген болча кхалнахах.

Хьалха, коммунистически болам хьахинниача юхьхье. хургдола аламий гIулакхий сурт уйланца шийна дукхала а чхтта-деш, Клара Цеткина ялаьл: «Iу башха-дикача. гIиче. моаяхаза пенаш тIа пергIатьабинна кхалнаха издергда: оаха, кхалнаха, хьийга къа а доалл уьх памятних, хьин». Талап, вай дечношка а. кхалнаьха кулгашш хьалйотташ латт хургйола кхъьхьа-мунизма сийлахь-йоккхача гIишлон лард.

Кхалсар лоалах мукъаалар да цо общественна пайдана болча кхъьхетаме даьха лоацаш кхаьна В. И. Ленина ялаьл: «Шеньеина кхалсар пергIатьядара а бокъонца маIача сага яр санна бокъо цун хилара а яцар да юкъара боахам хулгел лакха оасарле йолча юкъара кхъьхагIаре кхалсаго дакъъа лоацилгеп. Тlакхха маIача сагага долла хьал долаш хургьа кхалсаг а» (В. И. Ленин, соч., т. 30, оагI. 26).

Социализм хьалъеи Коммунистически партеи Советски правительствеан таддамаш кхаьна маIача сага ийпсса кхалсага бокъонаш хилараех йолча ленински идеиш.

Кхалсаго хIама хьыхоллаш хьегача къица хьъеьгий цунна керда. социалистически гIулакхаш леладелча, коллективна берригача члений йолча бокъо ший хилар цунна гучалъяна йолча, цун творчески гIулакхаш кхалсаглен дикагIа йолча йолча советски общества дара.

Адамий истерн чухь цхьана сага карагI уа дахина хIама карагI а доалаш. эгIара хьалхара советски космонавт Ю. А. Гагарин космосе вахачул. IIехьагIа бIаьрг ма-хIара. Талап, вай «Правда» газеташ тамаш ешаздора, эрсина маIасаг вахийтад космосе, «маIанах тIехьа а буташ, Россе долла хIа-ма деш болаш ду денаьера кхалнахаха» цхьаккха ца а йохийташ. яхаш.

Бакъда, кхалнаха Iомаяна йола профессии говзали лаха хала да вай мехка. «МаIача наьха профессии тIа-тIа дуккхагIа кIезигlуш латт.

Дуккха ха яларлеьха вай тешаш хилар эггара хьалха планеташа юкъера наьккъаш дехкача майраш космонавташта юкъе денаьера советски космонавташ Терешкова Валентина а хилара. Космавта-профессии маIача наьха мара йоацаш дуккха ха яккхаиэар.

Советски кхалнаха кхетадо, ерригача общества а хIаьта ишшта хIара къаьстчаьнга. Цо а дика вахар хулга кхалсаго кхеташ кIыхь тийша хилар. Ишта кхетам хилараро кхъьхеташара керда гIулакхаш гучадоах. Шоашта дагалаттар а шоай дерригга вахар а доагIа кхалнаха кхъьхеташ. царна тоамбар дац а цар деташ урауттадеш а ба кхъьхеташ, цунга гIолла гучайоал цар дега ондал.

«Трикотажни мануфактура прохфсоюз Московски комбинатера прядильщицаге Н. Максимовейра цхьа хьаттад, хьа вахара юкъе бу моттиг лоацаш ба кхъьхеташ, ьынна. Уьх тайпара жоп деннад цо: «Цкъа цу тайпара хаттар дац. тха комбинате ена хиннача английски прядильщи-цайга. Англичанкас жоп деннад: сона фи кхъьхегам яхар? Из ха-м геттара аттта ма дий: нагахьа сацна из къа па хьегаре, молалла ена хургьар со.

ХIаьта тха моллагIча прядильщицайга, моллагIча ткачихайга хаттал оэш, цо жоп дургда шоашта, кхъьхегам яхар цунна эгIара прядильщица, нраз дуздуьга хьаеташ, цо вахар дIаьхий ду, аьина. Ишта жоп да шоаша аз дургдар а. ХIаьта советски болхлочу английскийно, кхыча капиталистическ-ски мехкарча болхлочо санна хIана дархIар кхъьхегам?

Бахьанаш дукха да. цхьабакъда, керттердар... из да воашта дагалаттар кхоачаш дуьхьа вай кхъьхегар, вай коммунизмъкъ цхьаьнга. Ше хьега къа общественна лоархIаме долта кхетадеш хилар — из я вай мехка моллагIча процессех волча болхлочу дега оидало».

НЕХЬБЕГАМЦАРА керда, коммунистически болча советски кхъьхегамхошта юкъе дукха ба кхалнах. Хьаьстта белгалйоалаш факт я кхъьхегамара керда, болхонша коммунистически долча гIулакх эггара хьалхарIа кхъьхекхар моллагIа йола эрсий кхалсаг Вышне-волюкерча фабрика

мысла химически лаборатор коммунистически кхъьхегам бригадана керте латтар В. Ф. Поповхочишкина а коммунистически кхъьхегама ударница я «Грознефтегаза» управление № 1 йолча цеха технологически установка оператор йола К. П. Кургузкина. «Старогрозненфта» НПУ гаргга-мехкарча, нраз дуздуьга хьаеташ, цо вахар дIаьхий ду, аьина. Ишта жоп да шоаша аз лургдар а. ХIаьта советски болхлочу английскийно, кхыча капиталистическ-ски мехкарча болхлочо санна хIана дархIар кхъьхегам?

Бахьанаш дукха да. цхьабакъда, керттердар... из да воашта дагалаттар кхоачаш дуьхьа вай кхъьхегар, вай коммунизмъкъ цхьаьнга. Ше хьега къа общественна лоархIаме долта кхетадеш хилар — из я вай мехка моллагIча процессех волча болхлочу дега оидало».

НЕХЬБЕГАМЦАРА керда, коммунистически болча советски кхъьхегамхошта юкъе дукха ба кхалнах. Хьаьстта белгалйоалаш факт я кхъьхегамара керда, болхонша коммунистически долча гIулакх эггара хьалхарIа кхъьхекхар моллагIа йола эрсий кхалсаг Вышне-волюкерча фабрика

Грозне барайттлагIча цехе барокъаш тегаш йола ательемода коллективо доккхий къахьегама толамаш доаккха Октябрь цIейне сийленца накъа яха дерхIаш. Ийс бетта масса тайпа барзкъаш тегара план 113 процентни бахача накъа гIулакх дIа-ра план 115,3 процентни кхоачашъяьй коллективо.

Хьинаре кхъьхегаш йолча коллектива барт цаI ба.

Уьх шера балха тIа хьалхе яккхарч Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето хьалхара ахчан преми еннай индпошина фабрикана. хIаьта фабрика цехашта укье даиман котьюлаш хьайоагIаш хиларах карара кара цхьана хьалхара эгIара хьалхара ба. Ишта ахчанаш хьалхара ба. Ишта ахчанаш хьалхара ба. Ишта ахчанаш

ЗООТЕХНИК—БРИГАДА КУЛГАЛХО

Волгоградски область. «Ленинский» ячаха совхоза зоотехник коммунист М. А. Каширов 944 етт юкъе болча деттача доахана Іул тіе бригадирала долж бе эттав. Цун инициативах аххан лагерная доахан механически деттаргдолаш установкаш оттавй. Цо йиш хілийтар массеех иттай болхлой мукъа баха, хьалхагіа 15 боьрша желабеш хинна 212 етт хІанз 3 мастеро желабу. Лаккъенний къьхьегама оьсарле, шозза хІана кхийтадац аьнна тІакхийтад дояркай алапеш а. Бригадо хинал хьажа кхоачашъелъ паччахьалкхенна

ВО ДОАЛ ДАРАХ ХЬАХННАРАШ

Лаьттанцарех хьайбай боахам дегІабоалабара мед эша Іаламаклиматически тороннаш я Шаьлапроизводственни ут р а ме е ч е «Джалгіа» ячаха совхоза. Пачхьалкхенсо мед эша юртбоахама машинаш еннай цунна. Совхоза я 206 трактор (15 говра ниж Зараш лаьрхіача), 23 комбайн, цункка а кхы тайнара машинаш.

Хіьита а, республике эттара тІехьарчарех цкъа моттиг лоаш а совхоз, шерра-шера доккхий зенаш туп. Нагахьа санна 1961 шера совхоза 375 эзар сом зе хиндалле, 1962 шера 500 эзар сом дегІайолаеача кхы тоадена хІама дац. Хьайбай продукти вІалла дуккхаІа яьккхаяь 100 гектар долча юртбоахама лаьттанна доаг хІинц. 1961 шераца пийсйиша шера 1962 шера 2,4 центнер, дулх —3 центнер мара духхаІа хиннадац. Дііадахача шера лаьттанцара йоалла налош продукци яккхара план 50 процент совгІа мара хьоанчашьшьяц, хІъьта хьайбиннка ухьа а кІезигаІа.

Лаьттанцарех хьайбашкарех йоалла продукци кІезига хилара бабхьан да из яккхарга дІабода кхъьехьаеш маха бокъа шерий І пачхьалкхенна яккхарга — 2,8 сага-дн, центнер яккхарга — 2,8 сага-дн, шекара сиекла хъувъкъам лалахъа йоалла 1962 шера. Хьажкіий 1 центнер яккхарга дІабахийта къьхьегам 0,85 сага-дн дар, шекара сиекла 1 центнер яккхарга — 0,49 сага-дн, шерий І центнер яккхарга — 2,8 сага-дн, доаханна центнер дулха тІаххетийтарга 28,5 сага-дн. Соавка І центнер хьажкіий яккхарга дІатех

Литературни оагIув

Хь Б. МУТАЛИЕВ.

Я Х Ь

Ва са ткъамаш,
Ва са яхь,
Ас сай мугIараш
Хьона дахь.
Яхьо дуне
Сийрда доах.
Яхь, аз хьона
Корта тох.
Яхь са ене,
Вакса ва.
Яхь па йоаге,
Бавде ва.
Яхьне веце
Девутат,
Цунга денинар
Делхаш латт.
Дегай баьччаш
Цунца бах,
Лоатта цо бу
Сийрда нах.
Яхьне воапчун
Муьх дуъ герз.
Цун са,цун дог
Биркъа дерз.
Хи-кIедж йоапча,
БIелху Iам.
ТIера, чура
МIаде ва,
Наха юкъе
ГIийла ва.
Лоаман моакхаз
Ба цун мотт.
Со цун сийна
УрагIотт

Сa ши ткъам ба
Из са яхь.
Йоакхх цо сийле
Толам бахь.
Курал йоапчоа
Курал лу,
Тешам цо лу,
Болийт бIу.
Яхьан ало
Шаьраш ехх.
Довкъаш доахийт,
ТIаьш а техь.
КIантий дечоа
Лотабу,
ДоттагIашта
ВIаьхий ву.
Коашка хьувкъам
Боалабу,
Сина, сибта
Саг хозву.
Цо са илле
Айю оаз.
Ас мел дечох
Ю дегIоз.
Са мугIарашка
Сийг чуботт,
Илля цунца
Гаьна дод.
КIоарглу уйла.
Шаьрлу мотт.
ШакIа ихье,
Стих дIаотт.
Даржал, ткъамаш,
Ягал, яхь!
Ас сай ловца
Хьона бахь.

Дж. ЯНДИЕВ.

Наьна ловца

Октябрь шераша
сибрдалькхха
вай лоаман Iуйре
ГIеттача хана,
«Вахалвез, аьнна,
Ловца балькха
Лоаман чу ехкой
са миска нана.
Цо со хьийстах,
Халo, оатто да, яхаш,
Къиза вахар
шийна дайзандаь,

Цу ЦIимхарча
шерашка яхаш,
Лаьттара бала
духха эзандаь.
* * *
Кердачух чам баккха
ший кхелехь
Цо вахарца
ГIадика йийцар,
Са дега оаз
ткъама тIа гIатталехьа
Са доацаш
цун гIийла гом бисар.
* * *
цхьаь хана,
кIанас бIаькха ловца
ХIанна а тIехьа ца къасташ
соца ба.
Октябран маьршица
илленца
Наьхь тIе ваьнна
Со водаш ва.

М-С. ПЛИЕВ.

БАЛХА ДУВЛА

Лаьтта гIолла шерIийбеш
Шена мух хьекхаш
Гийра йоагIа шортта,
Диза канаш лестадеш,
Балха дувла яхаш
Дошо хьажкIайн латт.

НАЬНАГА

Iа хало лайнай,
Са кхаьна нана,
Бийса тIехьажха
Са аса теркош.
Цо дукха хьIай,
Са миска нана,
Со кхайкавьлча
Уйлаш эгош.
Со чу ца воагIаш
Пхьера тIехьажIча,
Хьо ший тIа яьIай
Мерза наб ейна.
Дика-во доагIаш
Со мелла вахча
Юхь дий са йицье
Хало Iа лайна?!
Ара гIар хезча
ДезIаш ка етташ
Кхераме кхаьна
Хьа кура кхоьал.

Маьлхара вайча,
Со мерза хьесташ,
ГIайгIаша майнчаш
Хьа деган хьоанал.
Iа хьекхан тиIнаьб
Со хIаш-воагIаш,
— Ницкъ дакъа хилба,
Са кIанк хьа! — яхаш.
Мах бе йиш йоацча
Хьай наьна деган
Сона ших тела
Уж ловцаш доахаш.
Хьона баркалла
Яьча йоакхонча,
Хьо йицъяь вахa
ВшIий никъ ма бац.
Нана йицъялла
Эхь дайначунна
Хьа кIай из накха
Хьа кура кхоьал.

Б. ЗЯЗИКОВ.

ДЕГО ГЕШТДЕРГДАЦАР

(Дувцар)

1942 шера дар из. МагIалбик а Махьмад-ХитIе а немцаша дIаяьккхаяр. Цу депошка гIалгIай юрташкахьа юхатIехьашка яла йийзар тха гIашлой батальон. Со се МагIалбикера вар. Деза1 а цига бар са — сесаги цIа бе-ри. Шн кIира хьалхагIа тулаш бIаргIкхийттабар са дезалех. Городе тIом латтар. Аханахьа моастагIий бар.

Бийсанна боад къовлабелча строе дIаотта ахьна комаьда хилар тха взводе.

Доладала мара ца дезаш кийчча латтар тхо батальона командир хьагIаьвенача хана.

— Хьа лаьтта дечий вай, ва Алханов? — аьнна хьаттар цо сега яьккхе а веза.

— Да-те. Со се а МагIалбикера во — аьнар аз.

— Дезал мичаб хьа?

— Дезал а ухъаза ба.

— Вай латтачара гаьна бий уж? — хьаттар цо юха а.

— Бан, города юхье уллача промысле бах.

— Сесатах бIаргтоха безам бий хьа. новкъост,—велакъе-жар комбат.

Дезалех бIаргтоха безам мишта хургбанар са моастагIчунна карахьача городе уж бусаш хилча-м хIаьта а.

— ТIаккха-м шIаккха а сона диццургдоацаш гIулакх ма дора Iа, — аьнар аз.

— Кхо сахьат ха я хьона, аьлар комбата пъярсах доалаяча саьхьатага а хьежа—минута тIехьа па воалаш ферма лаьттача тхона тIехьакхе веза кхо.

Комбата баркал а аьнна, кхы хьо па луш цIенгахьа болдача новкъа ваьлар со. МаьркIажига дар из. Лорабала а фашистех тувзалуш а ваха вежар са. Сона город юкъера а йистошкара а дика йовзар. ХIара наьква такилг бера хьона деза техкаш Iомадаьи вар со. Цудухьа хьакхкъашта гIа боахаш шоллагIча промысле со дIакхаьчача цхьаккха а лампа сердал йоацаш, гобакхха Iаьржа болдн унзара сатемн латтар.

Наьква тIа уллача автомата тIара куат дIа ца доакхкаш, хьулалуш ваха тхоай коа тIа со кхьначу, сакъыйлачара

парГIата ваьлча санна хийтар сона. Корах хIама тоха аьчна со цIенна дIа юхе вахаха тхо дийша ухкаш хиннача цIагIа наха къамаьлаш деш санна хийтар сона. Кога бухьара этта хьалъай а венна, со корах дIачухьежача вIалла а сайна дага па хиннар дайра сона. ГIийло кIерам боагача, со вижа иллача цIагIа менге тIа вIаьккинна вижа цхьа саг уллар. Цунна гаьна доацаш лаьттача истола тIа картех ловзаш кхы а ши фашист вагIар. ГIандаштта тIехьашка а этта царга хьежаш са бераш латтар — кIаьнки йиГIи. Сесаг гуча ялар аз.

— Дезал мичаб хьа?

— Дезал а ухъаза ба.

— Вай латтачара гаьна бий уж? — хьаттар цо юха а.

— Бан, города юхье уллача промысле бах.

— Сесатах бIаргтоха безам бий хьа. новкъост,—велакъе-жар комбат.

Дезалех бIаргтоха безам мишта хургбанар са моастагIчунна карахьача городе уж бусаш хилча-м хIаьта а.

— ТIаккха-м шIаккха а сона диццургдоацаш гIулакх ма дора Iа, — аьлар аз.

— Кхо сахьат ха я хьона, аьлар комбата пъярсах доалаяча саьхьатага а хьежа—минута тIехьа па воалаш ферма лаьттача тхона тIехьакхе веза кхо.

Комбата баркал а аьнна, кхы хье па луш цIенгахьа болдача новкъа ваьлар со. МаьркIажига дар из. Лорабала а фашистех тувзалуш а ваха вежар са. Сона город юкъера а йистошкара а дика йовзар. ХIара наьква такилг бера хьона деза техкаш Iомадаьи вар со. Цудухьа хьакхкъашта гIа боахаш шоллагIча промысле со дIакхаьчача цхьаккха а лампа сердал йоацаш, гобакхха Iаьржа болдн унзара сатемн латтар.

Наьква тIа уллача автомата тIара куат дIа ца доакхкаш, хьулалуш ваха тхоай коа тIа со кхьначу, сакъыйлачара

Шоргтига доралуш цкъа а, шоссе а, кхоссза а цIенна го баьккхар аз тхоайбарех саг аравargацар - хьогI яхаш. Ишгта са хьувзаш тоъал ха ялар. Цкъкха а хургда аьнна дага па хинна хIама дар сона духьалъаттар. Ошноп уйла елаш сога хиннача хьала. Се-аз ховалийтача цу сахьате моастагIаша вуарг ма варий е лоацарг ма варий со. ТIаккха со а дезал а хIалак ма хуларий. Корах граната чутехача моастагIашца цхьана сай дезал ма боаборий аз. Юххера дергдолчун уйла е ха мича яр. Юха а вальна, уж Iаздя бита а бита. дIавахаха цIакхкха а дего сона гештдергдоацаш бала тIа ма кхоачагорий сона. Мишта водар со сай цIен юккъе баГIа, город а мохх а меттел, са сай кхуъур а баьккха баГIа моастагIий маьрша бига а бита? Вежна дIавахалала сона сайна дазабаллам а сина эхь а ма хуларий цунах. ХIара минутах бIарчча сахьат а бIарчча зама а хеталора. «Са деза бийргаш! Кора кIал латтача шоай хьагара бала шоайа хов-ре! Мичара дахьаргдар-теш хIанз шо фашистех дIахьоастадалла дола ираз. Сесаг мичай? Елдий-хьогI гIаьрзхоех — бе-раш а цIа а дита?»

МассагIа хаттар, массагIа уйла йоссар кер чуГ Моастагlий цхьаь биссал ираз-м са хург а дацар.

Юха а вокх цIен корага вазар со мичча бесса бав а дезалга хоам белга хургдацартеш аьнна. Ни!, чухнахьа чIуг а елла, къайлаяр. ТIакхха сецца тийнар со сесат цIагIа ца хиларах. Цхьан секунда дагадехар сона юха а вийза дIавахаь, бераш бахьан долаш бутарга-кх аз ераш, аьнна. Цхьабакъда ког дIаловззашкха гIа бехкабелча санна соцавелар. — Зовз! Зовз! — яхаш кер чура кхы сиг сайга хьалхайкйаш, се бехке веш санна хийтар. Дерига дегI дошадеш хьацар техар сона, дегIа тIарча йIовхала кIедж качматашка гIолла юкьмарех хьалъетталора. Парг аьнна, го-баьккха, юхавийрзар со. Дергдар цу минута керта чу дера. ЦIенна дIатIа а ваха, меллашка наIарах тата дир аз.. цIаькха а, кхозлагIа а. Во тата а дах, цIайзар моастагIий чубагIана цIенний. Вешта хьолхагIа-м яцар из ишгта цIувзаш. ХIана дар а хап, гарре дегI аьгар-кх са ниГ цIовзарах. Автомат кхч а уллаш наIарах хьаарахъедар Гитлера салте. ХIанз-м аз бергбар шуьи болх, аьнна. Баьрга тIехьашка со юхатIача, немце геттара хьаарахъедар. Автомата лак эзар аз. Муьх а баьнна, согаьха хьааравежар фашист. Топа таташ хеза цIагIа баьГIараш а хьааралийлхар. Хьалхачуьнца санна мара, кхы дIаьха гIулакх хила дезанзар са юхебисарашца а.

Тхоай цIагIа со дIачувалъча са бераш, бесаш а даха, дувладелча санна, шоаш лаьттача истола юххе латтар. Си тIара дьвнача царна юхьхьаца со а вовзаяр.

Кхы гарадала кхелехьа, доалахарча промысле ехх хинача наьнах бераш дIа а техха, сайна комбато дIалела ханна дIахьоачаргволаш, МагIалбика араухкача отарашка бодача новкъа ваьлар со... МоастагIашцара чIир ца дехаш, уж маьрша цIагIа а а бадийта, сай са кIалхардакха со дIавахаха хиннаваларе дего гештдергдацар сона.

Дийнахьа бIаьш книжкаш дохк тика болхлоша, шоай болх лерттIа вIашIгIкхьбакхкхаб, тика складе мел дола книжкаш мичча хана хьаяца йиш йолаш лостам болаш цхьаьлхадаьхха латт.

Сурта тIа: (аьрлехьара аьтехьа) тика болхло Умарова Валентина Григорьевна книжкаш дохкаш я Горячеисточенски школа директорага О. И. Хакиевга,

И. Плиева сурт.

Адамий ираз лехаш

Iуйран-сайран аравьяьна
Гобакъкха со дунена
хьежча
Хьагуш лоаман, бердаш
дар,
Согар бала белхош санна
ГIийлача ашарашца декаш
Лелаш оалхазараш дар.
Малхара кашамаш санна
готта
ТIошта юкъе яьлла
са фусам
Дега IатIкъам шIрча яр,
Халча заман тешдш хинна
Тавзета эттача санна
маьлхар
Латташ лакха лоаман дар.
Тайпан зэде вац хьо аьлг
Мискага хетар воахкаш-
зцаш
Лелаш бIаьхий бараш бар,
Iоахкал сонна чамза
йолаш
Адамаша хало хьийза зама
Сармак санна къиза яр.
Дай тийкна ха йицлурьяьц
Дунен паргIатонна кхайкаш
Адамаша хала лайна бала
Бекхам боацаш бисабац.
БIаьшерашка наьха
хьацарах

Зайндин МУТАЛИБОВ.

САЙРЕ

Сарралца баьче малх а бегош
Шийлий лоам тIа лоллуш гу-
Бабцар хьунаш михо легош
Фордий талгIех тарра я.
Озлхазарша ека ашарш
Сина тоам беш хьахозийт.
Мехкараша лекхаш ашарш
Ирзе Дьахе хестаю

Меллашка малх а сигле
цIийний
Къайлабаьле сердло йоя,
Жовхар санна, дошох лепаш
Сигла седкъа кхеташ гу.

Маьрхlажа боад къовлабелча,
Аьл чу гIарей дIатовж хиш.
Безам хьесташ боккхабарца,
Парке туллу къона барш,
Ераг йоагIа согга елаш,
Из цун елар сона тоь...
Цу сайран аз терко йича
Дега ирзе ткъамаш довл,

Ях-кхаш лийнна бIеха
из ордига
Октябро дохалый
Набрах сомадоалан дацаш
Дуне айлуш гIаьттача
адамаша
Къиза моастагIа вохавьва.
Адамий ираз бахьан долаш
Ленина кхелла сийлахь
парте
Лоаттан чIоагIа болаш я,
Къамашта юкъе вошаг
чIоагIдеш
Дог-мерза безам
вIашкаузаш
Даиман хьайоагIаш я.
Ишгта йолаь цо мел
леладор
Къахьегараш иразех
кхебеш
Массаз кхоачаш хулаш да,
Шагра ареш, лакха лоаман
По бечча сийрдача хьекамца
Эрсалькна тоалуш я.

А. ВЕДЗИЖЕВ.

«ПОЭЗИ ЕЗАШ ВАР»

(Беламе дувцар)

Цхьан сарахьа со волча а вена хьаттар цо:

—Са доттагIа вий хьо?

— Ва!

— Волче стихаш ешал вайна.

Сона хезадар из стихаш чIоа. гIа еза а, боагIаш бола мах дар бе хоьш а ва аьнна.

Безамах йола стихаш йийшар аз цунна.

Ла а дийгIа аьлар цо:

— Дош доадар! Мишта кхьоязиззамо дош доацача хIамах стихаш. Вокхха хиннача саго хIаьта а!

Шоллагlча дийнахьа юха а вера из.

— Са доттагIа вий хьо?

—Ва,—жоп делар аз цунна.

— Ешал стихаш...

Дахьенах, адамий балхацар ча а вахарцарча а толамех стихаш йийшар аз цунна.

— Ма дожкха хIама а да,— аьлар цо ца ваппшаш. Вайна хIара денна гуп долчох сенна язъю стихаш.

Вокх дийнахьа цIаькха а вера из со волча,

— Са доттагIа вий хьо? — хьаттар цо юха а.

Корта лостабар аз.

— Долче, стихаш ешал.

Айса фу дергда хацар сона. Сатирически стихаш ешар аз ухкаина?

— Ха-ха, — велавелар из са стихаех ца наькъа. — Поэт ва хьо, е жуккарг я! Эхь хеташ хьона уж. тайна стихаш язъе.

Ни! тIа а теха вахар из.

Дале а кхы цIаькха а-вера из со волча.

— Са доттагIа вий хьо? Со йист хилинзар.

— Стихаш ешал вайна, — аьлар цо сох ихьакхха бех а ца хеташ.

Стихашта юкъера цаI хьажкхар аз.

— ЛадувгIалахь, — аьлар аз цунга. — Аз хьона ешарца венначох йола стихаш.

Цхьаккха хIамах сагото йоацаш, гIайгIа йоацаш, цIакхха набарах ца воалаш ший кашца уллача венначох йола стихаш йийшар аз цунна. Цун сагот-деш сар ваг, цунна йовзар гIоазл, цун лазац цхьаккха хIамах дог. Сатем, цIакхха ца хьа-на сатем дог цун лаьхьте чу.

Кулгаца корта хьал а лаьна йист ца хулаш вагIам цхьа юкъ яьккхар са хьашшо.

— Из дош да! — аьлар цо, чIоагIа раьза хинна. — Бокхьала бишта стихаш я Iа яьхьаш. Ишгта язъе Iа дIаэо йодача хана!.. Кхоана юха а воагIарга со...

Ва а вера из юха.

— Са доттагIа вий хьо? — хьаттар цо юхе а.

Цун дыссеи бIаргашка а хьежа жоп делар аз:

— Ваш.

Ни! тIа а теха дIавахар из.

ПаргIатта вай Дьахенах, безамах, адамех стихаш язъе хийра со, венначох язъеь хинна стихаш йохаяь Iо а кхайса-

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

РЕДАКЦIЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовикий уллин, 15. Телефонаш: редактора зам.— 2-07-01; бехкотохкама секретаре— 2-45-48, партийни захарен, экономикан, письмойн отделий — 2-25-72;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72;

«Грозненский рабочий» издательства типографии. Революции проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий» проспект Революции.

СФ05209. Заказ № 6643.

Доазол дехьаца

У Танага дахьийта письмо

НЬЮ-ЙОРК, 9 октябрь. (ТАСС). Массаза а ООН-е волча СССР викало Н. Т. Федоренкос селхан ООН-а генеральни секретараца У Танага письмо дахьийтал. Цу тIа йоах, Советски правительства лоархI, ВIашшIгIкхийттача Къамий Оргиизацие дехкар — кулбехьен - африкански расстанин - мехкан адамий йоаца апартеида политика социалгга хилар.

СССР делегаце чIоагIга хьалльашар, йоах дIахо письмо тIа. ЮАР-ера апартеид чIоагIга харцаха лаьрхIа а КОАР-а дахьлча санкцеш йоахилга оттадаь а йоаца ООН-а Генеральни Ассамблеи 17 сессе резолюци СССР викало цу тайпара хьалльашар, йоах письмо тIа. 1963 шера 7 августе ший къастттача резолюце тIа апартеидан дискриминацеи политика чIоагIга харцаха а лоархIаь, апартеида эъъера политика ЮАР-а правительствога ютиГтаргIойлаш дола дерттIа гIулакхаш чакхдахара дучен еррига отношенега хьежжа, гуманизман наьха цхьатарраруча бокъонийн принципий ларда тIа, Советски правительства дIаях. — йоах тIехьхара э письмо тIа. — Къулбехьен-Африкански Республикера расовн дискриминацен апартеидан политика вIаькхкхара ООН-а мегарда аьнна хеташ доа моллагIа а гIулакхаш хьалланца ше кийча хилар.

США ПРЕЗИДЕНТА ЗАЯВЛЕНИ

ВАШИНГТОН, 10 октябрь. (ТАСС). Селхан ухказа хиннача пресс-конференце США президента Дж. Кеннеде кхайкадар, правительства американски экспортерташта кIа дохка мукъаьвенна Советски Союзага а Малхбален Европера къача социалистически мехкашца а. аьнна. Цо белгалалъаккхар кIа доаркаша хьаттдолаш США хилар.

Ядерни герз а долаш йола объекташ орбите йоахилга социалзм хьатъехьа ВIашшIгIкхийттача Штаташца Советски Союзанен хетараш пайан хилярах раьча хинна ва ше, ьлар Кеннеде. Цу къаъкъехьа ший йола соглашени, аьлар цо, тхона хетаргахьа. шин оагIоно шоашкарга ший хила йиш яц, ВIашшIгIкхийттача Штаташ, аьлар цIакхо пресзидента. 10-на октябре СССР къа мехкашцара гIулакхий минстраца А. А. Громыкоца ше вIашшIкхетаргхилар хьоахадьяь хана цо белгалалъаккхар, цига вIашшIкхийттача хана IахохьоргIа шиша я мехка хьаттдолаш йола проблемаш юзцилга аьнна.

Бераш набахтенашка доахк

Расизмо дечча низашта духьала яьча демонстрацена юкъе дахь доацаш хиларах укх шера аьхьи набахта веллар Джорджия ягача штатерча Америкес ягача американски городера ши бIаь совIга негр. «Уоркер» ягача газето хоам бу, цу демонстрацен къа доацаш хиннача нахах 60 саг хIанз а тIехьа набахта воалаш хиларах. Лийца боаккача дуккхачарна етташ чIоагIа нашаш ду.

Лийца боаххарашта юкъе — вшь эIаммгасаг, боабе суд яр кхерам боаш ва, негрша граж дански бокъонаш яха, цу дахьке хоржамашка дакъа лаца бокъо яккха уж гIийрта хиларах.

ХIанз а тIехьа набахта йоаш 9 шерагара 13 шерага хIаччалца хI йола 20 йиГIиг. Уж ерриг йиГIигаш эIаммига мара йоацача цхьан камер чу йоахк, дерзанча ий тIа йийша яла. Гептара — ер яхоаб уж, хий нагтахьа мара дан царна. ВIалла а па хинча дагрдоаца медицински новкъостал а дайтар бераша. Духха ха йоацаш набахта цамогаш хилар ший йиГIиг. Цхьанена дега приступ хинна хиннай. вохханна — апендицита приступ. Лазар сов чIоагIа хиларах еххар йиГIигаш. Вож бераш тюрьмеикага кхайкхаш дар. 15 минут яьккхар цо цар детта цIогIарч теркал ца деш, тIаккха, юххера а аьлар, шолаа цхьаккха тайпа новкъостал де йиш йолаш ваш ше, аьнна.

Америкеса яхача городе набахта боахкача нахаца адамаша ца леладелча тайпара долча воча гIулакхашта духьяла негритянски орГанизацеша яь протест жоп па луш йитай мотт гера Iаьлаяа органаша;

(АПН).

ГАНА Республика промышленноста керттера дакъа да лоамаакара рудаш доахар. Мехка тIа-тIа дукхагIа доах дошув, алмазаш, боститаш.

Марганцевн руда дакккара дунен тIа эггара хьалхарачрех цхьа маьнгIара. ОтгIа лоаш Ганас. Руда доалла керттера моттиг — Нсута.

Сурта тIа: Нсуте гучIахьа доакккаш марганец.

АДН—ТАСС сурт.